

Kleine kind'ren SPELEN GRAAG.

Ergens in Friesland ligt even ten Zuiden van Sneek een heel kleine stad. De trein stopt er niet. Er rijden geen bussen naar toe. Je kunt er alleen komen met een stoombootje. Het vaart zes keer per dag heen en terug naar Sneek.

Maar midden in dat stadje staat een grote fabriek met een prachtig nieuw kantoor en een plein, waarop een vrachtauto met aanhangwagen met gemak kan zwaaien.

Deze plaats heet IJlst en die fabriek is van de speelgoed- en schaatsenfabrikant J. Nooitgedagt en Zn.

De heer Nooitgedagt is een vriendelijke meneer. Als ik hem vertel, dat ik zo graag wil weten, hoe ze dat speelgoed maken en hem vraag, of ze die beestjes, treintjes en auto's heus stuk voor stuk in elkaar spijkeren, lacht hij heel hartelijk.

„Dat gaat zo”, antwoordt hij. „Onze tekenaar maakt eerst een ontwerp: een eendje voor de heel kleintjes, een blokkenwagen voor de kleuters, of een echte kipwagen voor de jongens van acht jaar. Die tekening gaan we eerst keuren. Want je kunt niet alles zo maar namaken. Dat hangt van onze machines af. We maken er ook schaatsen mee. En daarbij, al ons speelgoed is van hout, van beukenhout nog wel, het hardste bijna, dat er is. Bovendien heeft elke fabriek bijna zijn eigen model speelgoed, de onze ook, zodat we daar ook rekening mee moeten houden. Aan zo'n ontwerp moet heel wat geschaafd worden, voor 't de fabriek in kan.”

„En dat hout? Waar komt dat vandaan?”

„Dat komt uit Hongarije, Joego-Slavië, Frankrijk en België. Het wordt eerst in planken gezaagd en daarna jagen we er zo lang stoom door tot het goed vochtig is. Dan gaat het in de droogloods.”

Al pratend zijn we dwars door de fabriek gelopen. We staan vlak voor een groot laag gebouw. Er liggen ho-

ge stapels planken in.

Brrr! Wat is het hier warm. Ik kijk even op de thermometer. 110° Fahrenheit.

Als zich nog tien procent vocht in het hout bevindt, gaat het naar de zagerij. Daar is het een geweldig lawaai van alle mogelijke machines. Ze zagen er de planken eerst in moten, in blokken, in balken. Al die stukjes gaan dan de hele zagerij over naar de verschillende machines. Zo is er een man, die anders niet doet dan autowjeletjes zagen. Hij stopt een vierkant balkje in zijn machine. Deze maakt er eerst een ronde spil van. Aan de ene kant snijdt een mesje, net als bij een vleessnijmachine ronde schijfjes af, terwijl een schaaaf er tegelijk het model van een autoband indrukt en een boortje er een gaatje in priemt. Andere werklui vervaardigen cabines, locomotieven, molenwieken, enz. Een jongen slijpt telkens de messen. Die heeft het nog het drukste van allemaal. Geen wonder. Er staan ook zo veel van die zaag-, schaaaf- en beiteldingen te snorren.

Als de onderdelen klaar zijn, gaan ze een verdieping hoger. De blokjes, wiewietjes, enz. worden er geschuurd langs grote banden schuurlinnen, die over nog veel groter wielen lopen. Je hoeft het hout er enkel even tegenaan te drukken en glad is het.

Verder gaat het weer. Naar de ververij! Deze ligt in de nok van het gebouw. In een hoek is een nog jonge jongen aan het werk. Hij heeft een plankje, waarin spijkers zijn geslagen met de punten naar boven. Op elke spijker drukt hij een wiewietje. Als er geen enkele spijker meer over is, hangt hij het plankje in een machine. Langzaam dompelt de laatste het gewalletje in een bak met rode verf. Als het weer boven komt, neemt de jongen de plank er uit. Met een kwast strijkt hij de verfdruppels weg. De wiewietjes worden op een groot rek te drogen gezet.

Bij het raam staat de spuitmachine met wel zes slangen. Net tuinslangen. Maar inplaats van water spuit er verf uit. Een paar mannen spuiten er blokjes blauw. Ook is er iemand druk in de weer met hele auto's, treinen en wagentjes van een dun laagje vernis te voorzien. Prachtig glad worden ze daarvan.

„Als alle onderdeeljes geleverd zijn, spijkeren en lijmen we er pas speelgoed van,” zegt de heer Nooitgedagt.

We blijven een hele poos bij deze afdeling staan kijken. Het is de prettigste van allemaal. Hier zie je eindelijk, wat het worden moet. Uit een plankje, twee balkjes, vier wieletjes, een cabine en een kipbak groeit een vrachtauto.

De voltooide artikelen verhuizen naar de expeditie. Ze krijgen er alle-

maal een papieren jasje aan.

Beneden op het plein staan de vrachtauto's klaar om ze te brengen naar elk stadje in ons land.

„Zo gaat het”, zegt de heer Nooitgedagt. Hij leidt me de trap af. Nog even blijven we staan voor de grote vitrine vol speelgoed. Nieuwe modellen van dit jaar.

Dan zwaait de deur voor me open.

Vijf minuten later puft het stoombootje me terug naar Sneek. Ik kijk nog even achterom. Het grote fabrieksgebouw steekt ver boven de kleine stadshuisjes uit. De sirene loeit. De werkdag is afgelopen.

Het is schemerdonker. In de huiskamers gaan de lampen aan. Misschien zitten er wel kinderen met houten speelgoed te spelen.

Tjits Veenstra.